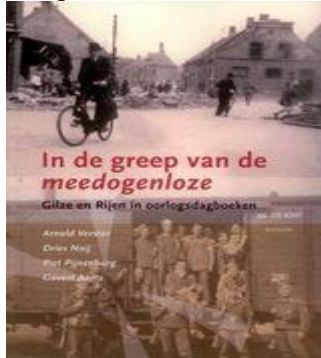

In de greep van de oorlogsjaren in Gilze en Rijen

Auteur: Maartje Huijben | woensdag 19 oktober 2011 | 10:18 | Laatst bijgewerkt op: donderdag 20 oktober 2011 | 10:22

Tekstgrootte

Het zijn geen literaire hoogstandjes. Hoeft ook niet. De dagboeken geven een prachtig beeld van de dagelijkse besommeringen en de angsten in Gilze en Rijen tijdens de Tweede Wereldoorlog. Vanavond presenteert Heemkring Molenheide het boek *In de greep van de meedogenloze*, waarin vier oorlogsdagboeken zijn samengebracht.

'Tweede Paaschdag... Vroeger met zulke dagen rookten we Laurens of North State, en we hadden chocolade bij de vleet. En nu van dat alles niets meer. Zal die goeie tijd nog 'ns terugkeeren?' Dries Noij schrijft dit op maandag 10 april 1944. Kort daarvoor begon hij zijn oorlogsdagboek. Hiermee gaf hij gehoor aan de oproep van minister Bolkenstein om de belangrijke gebeurtenissen bij te houden.

Noij is niet de enige in Gilze en Rijen die gehoor geeft aan de oproep van Bolkenstein. Heemkring Molenheide heeft het afgelopen halfjaar nog drie andere dagboeken boven water gekregen en ze gebundeld. "In maart kregen we een mailtje van de zoon van Arnold Verster", zegt Bert Wagemakers van de heemkring. "Het dagboek van zijn vader kwam digitaal beschikbaar en hij vroeg of we er iets mee konden. Niet veel later bleek ook het dagboek van Piet Pijnenburg digitaal te zijn. In onze archieven vonden we nog de dagboeken van Dries Noij en Govert Aarts, waarop we besloten om ze in boekvorm te publiceren."

De dagboeken beschrijven voornamelijk het donkerste oorlogsjaar voor Gilze en Rijen: 1944. In die periode zijn er volop aanslagen op de vliegbasis die in handen van de Duitsers is.

Op 24 februari 1944 schrijft Piet Pijnenburg: 'Gisteren werd ik 24 jaar. Vanmorgen is het vliegveld Gilze gebombardeerd met zeer veel bommen. We schuilden in de fietsenkelder onder het gemeentehuis. De vloer golfde op en neer... Op de gemeentesecretarie is men heel bang.'

De vier auteurs beschrijven allemaal dezelfde akelige oorlogsfeiten. Over de vele bommenwerpers die overkomen. De vluchten naar schuilkelders, maar ook de vindingrijkheid in deze donkere oorlogsperiode. Ieder schrijft vanuit zijn eigen invalshoek. Piet Pijnenburg als 'ambtenaar ter secretarie'. Arnold Verster als leerlooier en vakhoofd van de luchtbeschermingsdienst. Govert Aarts als schoenfabrikant en Dries Noij als werknemer van Ericsson en zoon van een Rijense caféhouder, bij wie zowel Duitsers als later Engelsen en Canadezen over de vloer komen.

De oorlog is niet alleen kommer en kwel. Arnold Verster beschrijft na de oorlog zijn herinneringen. Het volgende vond ergens in 1943 plaats. 'Een staaltje van humor en vindingrijkheid van onze goede Gilze burgers. Kort na Nieuwjaar vierde het echtpaar Goeyers hun gouden bruiloft, en dat moest natuurlijk gevierd. Welnu, de buurt had een volledige Ersatzharmonie getoverd; instrumenten van papier, een speechende voorzitter van 11 jaar, die danig van de tong was, fanfaregejubel nagebootst. Een serenade die kostelijk was en voor 100 procent voldeed.'

Op 5 maart 1944 schrijft Piet Pijnenburg: 'Gisteravond heeft onze band 'The Wooltown Rhythm Gang' gespeeld bij een fuif van een textielabrikant, een knots van een huis in Tilburg. Dat klinkt eigenaardig in deze zeer trieste tijd... maar als je de oorlog meemaakt, denk je daar anders over omdat je zoo nu en dan behoefte hebt aan ontspanning.'

De beschrijvingen in de dagboeken zijn soms angstaanjagend nuchter. Over de omgekomen familie Sikkinga schrijft Pijnenburg. 'Ze waren onherkenbaar verminkt. Men had er een kist met een doek erover neergezet. Telkens als er iets aan de riek bleef hangen werd het in de kist gedaan.'

Over ditzelfde bombardement schrijft Govert Aarts. 'Wat een aanblik bood ons mooi dorp. Overal waar men ook keek lag het vol glasscherven en kapotte pannen... Spoedig had men eenige kinderen uit de puinhopen te voorschijn gehaald waarvan er nog twee leefden, welke echter reeds na een paar uren den geest gaven. Het duurde tot 's anderdaags eer men het laatste lijk hier had geborgen. Dit zat nog ruim twee meter onder den keldervloer, wat wel aantoont hoe diep zoo'n bom doordringt.'

Piet Pijnenburg

woensdag 19 oktober 2011 | 10:19 | Laatst bijgewerkt op: donderdag 20 oktober 2011 | 10:21

Piet Pijnenburg werd in 1920 in Tilburg geboren.

Zijn vader was brandstoffenhandelaar, maar had voor zijn zoon een andere beroep voor ogen. Een betrekking als ambtenaar bood in die tijd zekerheid en pensioen.

Tijdens de oorlog was Pijnenburg 'ambtenaar ter secretarie' van de gemeente Gilze en Rijen. Hij werkte daar van 1939 tot 1945. Gedurende deze periode zat hij korte tijd bij Marie Botermans in de kost en had daardoor veel contact met Gilzese leeftijdgenoten. Dagelijks fietste hij van Tilburg naar zijn werk in Gilze.

Na de oorlog kreeg hij een baan op het gemeentehuis in Tilburg. Later werd hij hoofd van de afdeling Ruimtelijke Ordening bij de provincie. In 1968 werd Piet Pijnenburg gemeentesecretaris in Tilburg. Hij is 91 jaar oud.

Dries Noij

woensdag 19 oktober 2011 | 10:19 | Laatst bijgewerkt op: donderdag 20 oktober 2011 | 10:21

Dries Noij werd in 1916 in Oosterhout geboren.

Hij woonde tijdens de oorlog nog bij zijn ouders aan de Dongenseweg in Rijen. Die hadden daar een café met speeltuin en een fietsenzaak. Tijdens de oorlog liepen de Duitsers regelmatig het café binnen om wat te drinken. Na de bevrijding kwamen er de Engelsen en Canadezen. Zelf werkte Noij bij Ericsson Telefoonmaatschappij in Rijen. Regelmatig moesten de medewerkers bij Ericsson vluchten voor de bombardementen. Noij had zes broertjes en zusjes. Hij was de jongste van het stel. Zijn broer Toon werd later wethouder.

Noij trouwde op 10 mei 1950 met Annie van Enschoot. Hij bleef ook na de oorlog bij Ericsson werken. In 1975 overleed hij op 59-jarige leeftijd aan de gevolgen van longkanker.

Govert Aarts

woensdag 19 oktober 2011 | 10:19 | Laatst bijgewerkt op: donderdag 20 oktober 2011 | 10:20

Govert Aarts werd in 1901 geboren op de Haansberg.

In het dagelijks leven was hij schoenfabrikant en woonde hij in de Aalstraat in Gilze.

Aarts was na de oorlog actief in de Gilzese samenleving. Hij werd gekozen in het bestuur van de belangenvereniging Gilze Vooruit. In januari 1945 stelde de PNEM hem aan als rantsoeneringsleider van de elektriciteit. Daarnaast was hij bestuurslid van voetbalvereniging Gilze en gymnastiekvereniging Sint Jozef. Tevens stond hij aan de wieg van de luchtvaartclub Illustrious.

Aarts overleed in 1971 in Huize Sint Franciscus in Gilze.

Arnold Verster

woensdag 19 oktober 2011 | 10:19 | Laatst bijgewerkt op: donderdag 20 oktober 2011 | 10:20

Arnold Verster was een geboren en getogen Gilzenaar.

Hij werd op 24 februari 1884 geboren. Zijn vader was afkomstig uit Loon op Zand, maar de liefde dreef hem naar Gilze. Hij begon in 1880 een leerlooierij. Arnold nam later de looierij over en schakelde over op een nieuwe, snellere manier van Looien. Samen met de Gilse looier Cornelis de Vet liet hij een leerfabriek in de Nieuwstraat bouwen. Tijdens de oorlogsjaren was Verster vakhoofd van de luchtbeschermingsdienst.

Verster zette zich in voor de maatschappij. Hij was 32 jaar bestuurslid van harmonie Sint Cecilia in Gilze en was vijftig jaar actief als koorzanger. Na de oorlog nam hij zitting in de noodgemeenteraad en was hij ook wethouder.

Verster woonde in het statige herenhuis aan de vroegere Akkerstraat. Tegenwoordig heet deze weg Versterstraat.

Presentatie in Heemhuis Gilze

Het boek In de greep van de meedogenloze wordt vanavond aan de leden gepresenteerd in het heemhuis aan de Nieuwstraat in Gilze.

Het eerste exemplaar wordt overhandigd aan de 91-jarige Piet Pijnenburg. Tijdens deze avond geeft Wim Klinkert, docent aan de KMA in Breda, een lezing over de bevrijding in Brabant.

Het boek is vanaf vanavond voor 9,95 euro te koop via de website van de heemkring, bij de Novy en de C1000 in Gilze, de Bruna in Rijen en tijdens de zondagsopenstelling van het heemhuis.

Aanvang 19.30 uur.